

Dr. Alz

MILOŠ URBAN

argo

Dr. Alz

MILOŠ URBAN

Obálku navrhl, graficky upravil
a sazbu provedl Karel Koutský.

Fotografie Jan Kříkava.

Odpovědný redaktor Jiří Popiolek.

Korektury Tereza Kodlová.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Vydalo nakladatelství Argo,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

argo@argo.cz, www.argo.cz,

roku 2024 jako svou 5596. publikaci.

Vytiskla tiskárna CPI.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-4493-2

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod KOSMAS

sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

tel.: 226 519 383

e-mail: odbyt@kosmas.cz

www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit
v přátelském internetovém knihkupectví www.kosmas.cz

Upozornění redakce

Na základě přání pisatelovy rodiny
nebyl text jazykově upraven, a to ve jménu
udržení autenticity zápisků.

A proč muži, kterému je cesta skryta,
ji Bůh zatarasil?

Knihá Jób

Jak se to tak někdy stává
zapomněl jsem také PIN ke tvé soucitnosti
stál jsem ve vestibulu metra
a zoufale se snažil si vzpomenout
na slovní hříčku, která mi ho měla
uchovat v paměti

Radek Malý

Poznámka na úvod: Tohle vyprávění ve formě záznamů se zakládá na skutečných událostech. Bohužel. Není to deník, nedávám sem data, ač bych mohl uvést den zápisu. Ale k čemu? Důležité je to, co popisuju, a tam už datum ve mně není. Jsem rád, že se to aspoň stalo a já že to zaznamenávám dobře.

Jmenuju se Gustav Molitor, dneska to zrovna vím, a pracoval jsem v nakladatelství, to vím taky, mám staré smlouvy a výplatní pásky, akorát nevím kde. Umím členit věty, sestavovat odstavce a navazovat jinými, zredigoval jsem tolik knih, že jsem se to nakonec prostě naučil praxí a díkybohu to zatím nezapomněl. Proto můžu dělat tyhle zápisky. Jeden den jsem se pro to rozhodl, datum nevím, datum mi dělá v posledních letech problém. Ale vždy, když jsem měl pocit, že bych měl zapsat nějakou relevantní příhodu nebo situaci, udělal jsem to, hned jak jsem přišel domů. Díky tomu si to teď po sobě můžu číst, a kdo ví, možná to moje psaní zpomaluje nezvratný proces, kdy se vám mozek scvrkává do velikosti tenisáku. A cvičím si tím dlouhodobou

i krátkodobou paměť, k čemuž mi pomáhá i televizní *AZ kvíz* a *AZ kvíz junior*. V soutěži pro dospělé mám úspěšnost odpovědí přes šedesát procent. V dětské variaci procent devadesát. Tato imunizace mozku proti chátřání funguje asi jako neurobotoxin, pirastam, ginkgo bilbao, cordyceps shangrila, neuroketamin či co všechno jsem na to svoje chátřání zobal...

Co se však člověk o té chorobě všechno nedozví! Co všechno nechtěl nikdy vědět! Že se nějaká stará paní češe vidličkou a zuby si čistí niveou, nebo že chodí po partajích v domě, hledá svou maminku a říká, že maminka je moc krásná, ale ona si nepamatuje, jak se jmenuje. No jo, to by vaší mamince ale muselo být už přes sto let, řekla jí sousedka z prvního patra. Hrůza. Jak je to možné, že se z člověka stane takový chudák. Že má v hlavě pastoušku. A že jiná paní si myslí, že neumí chodit, přestože sotva před hodinou byla na procházce v parku za léčebnou. Nedojde si ani na záchod, jenom stojí na místě a procíví celé odpoledne, a podle toho to taky dopadne. A večer zase chodí po chodbách a na nehodu si vůbec nevzpomíná, ani když jí o ní řeknou ostatní pacientky.

Takhle špatně já na tom ještě nejsem, a bohdá toho nebude!

Abych si ukrátil dlouhou chvíli, koukám na filmy, které mi dcera stáhla do přenosného počítače. Potěší

mě hollywoodská *Duna* i brněnská *Nuda*, nechci se před smrtí unudit k smrti.

+ + +

Už mi to začlo. Myslím ten konec. Ale copak jsem ženská? Nejsem, a stejně to budu mít, i když víc (teda mnohem víc) to postihuje ženský. Což jim nepřeu, jenomže to nepřeu ani sobě, a bum ho (mě). Zatím dobrý, ale stejně je nefér, že už v nižším vysokém věku na to musím zobat zrní. Jako nějaká slepice.

Je krásné, že někteří lidé mají víru. Já ji nemám. Chtěl bych, ale nejde to.

Je to tak, přesně tak, jak mi přes třicet let říkala máma, než se dala na ezo kecy, dokonce snad už před revolucí? Že doktoři tě před něčím varujou, a ono ti to pak přijde.

Máma neměla doktory ráda, přestože jí vyléčili zápal mozkových blan, když jí bylo třiatřicet a hrozilo, že umře. A když jí pak padla padesátka, skamarádila se s ezoblondýnou, jejíž jméno bych si měl pamatovat, ale nepamatuju, přestože je to dávno, a z toho důvodu bych si to teda pamatovat měl, na rozdíl od toho, co jsem dělal včera, což si pamatuju skoro přesně, ale ne úplně, takže mi ta nemoc už nabíhá, ale možná taky ne. Což mi připomíná, jak si prarodiče mé drahé exmanželky ze sebe dělali srandu, jak zapomínají. Slova,

události, možnost vyjádřit něco triviálního. Zásadní milníky svých životů měli střídavě v mlze, takže ten odmlžený tomu zamženému pomohl, a pak se tomu zasmáli, a mně se to jako chlápkuvi ještě stále celkem mladému moc líbilo, ačkoli se mi nelíbilo, jak umřeli, poněvadž babi šla první a děda se pak neuměl o sebe postarat – a jejich dcera, moje tchyně, už byla taky na věčnosti, ale tu k jejich a našemu šílenému zármutku popravila rakovina. Ani jsme pořádně nevěděli čeho.

Na tolika místech ve světě se válčí. My fandíme té či oné straně jako při fotbale, tady se neválčí, a tak si to můžeme dovolit. Blbá situace je, že čím méně se tu válčí, tím víc nás válčuje alzheimer. A tomu je třeba se vzepřít, výzkumem zajistit účinnou obranu. Akorát to trvá. Vakcíny proti alzheimerovi se nedočkám, i když třeba jednou bude. Vakcína proti válce nebude nikdy.

On doktor Alzheimer se jmenoval Alois, jak jsem si vygooglil, poněvadž nejsem senior, který by nedovedl googlit, ti už stejně vymřeli. No a můj strejda byl taky Lojza, hrál od dospívání házenou za Rudou hvězdu Praha, jak příznačné, neboť byl zarytým komunistou, stejně jako jeho brácha, můj nevlastní otec Antonín.

Já u nich bydlel, když jsem byl na študiích, takový panelákový minipokojíček jsem měl a tam gauč, psací stroj a magneták. Akorát to teďka pletu, já už

bydlel jenom u tety, na jejíž jméno si nemůžu vzpomenout – Vlasta? – a ta taky hrála házenou a taky byla komunistka, a asi je dobře, že si nepamatuju její jméno, poněvadž kdybych si ho pamatoval, mám toho alzheimera spíš, neboť je to dávno, a ty věci bych si právě pamatovat měl. Ovšem teta je už dávno v Pánu, i když možná někde jinde, u někoho jiného, jelikož byla taková komunistka a hrubě se jí nelíbilo, když jsem na komunisty nadával, ostatně i proto mě nakonec vyhodila.

Ve vedlejším pokojíku měla teta maminku, což byla taková malilinkatá babka, hlásek jako konipásek, a furt horovala pro Horoušánky, kde měla domek, takovou chalupu s jabloňovým a hrušňovým sadem a záhonkama, kterou jsem znal jenom z fotek, furt tam toužila jet, ale mně i tetě bylo jasné, že už tam nikdy nepojede (poněvadž teta říkala, že by tu cestu nepřezila), a taky že nejela; ani ne rok poté, co jsem se musel odstěhovat, umřela, a ne na demenci, ani na rakovinu ne, nýbrž na požehnané stáří šestaosmdesáti let. Což dneska není žádné stáří, dneska je to spíš prodloužený střední věk, ale tenkrát to bylo dost. Zesnula ve spánku, a to by se mi taky líbilo, ale já budu mít spíš smůlu, že si v poslední hodince nebudu pamatovat, co jsem měl k večeři nebo jestli jsem vůbec večeřel, ale budu myslet na to, že moje miniaturní nevlastní prateta tolik

a moc, ale marně prahla po díře za Prahou, a navíc z toho budu smutnej.

Není to tak nakonec správně, že se do těch vysněných Horoušánek babka nedostala? Maně mě napadá Flaubert, který řekl něco v tom smyslu, že nejhorší je, když se vám vyplní sen. Ale jistě to pletu. Musím teda dodat, že teta byla dojatá, když mě na pohřbu v tom obleku a s kytkou viděla, a celá se ke mně připsila a povídala, jestli se zas nechci nastěhovat, ale já nechtěl, já nemám rád paneláky stejně jako komunisty, jenže to jsem jí pochopitelně neřekl. A ona mi podala cvakátko na nehty, „tohle sis u nás, Gusto, zapomněl, i když možná nezapomněl, jenom jsi to nenašel, bylo to zapadlé vedle pračky“.

Nemohla mi udělat větší radost – myslel jsem si, že už ho nikdy neuvidím. Kdo ví, kde se u nás vzalo? Za hlubokýho socu si všichni pižlali nehty nůžtičkama. Ale máma měla tohle cvakátko Trim, Made in USA, a jak mi jednou cvakala nehty, když mi bylo deset, řekl jsem, že odteď si je budu cvakat sám. Párkrát to šlo do masa, ale naučil jsem se to, a ona ho stejně nikdy neměla ráda, takže mi zůstalo doteď, tedy skoro celý život. Přivezl ho Bill Smrt, náš příbuzný, Čechoameričan, co ho mám na fotce, jak mě chová a tak nějak mi dává své kmotří jméno, takže jsem Bill, i když dneska jsem spíš už byl, co nadělám, a jestli něco jsem, tak

Smrt před smrtí. A mám po něm též hodinky Omega Seamaster, nejde jim datumka, ale čas odsekávaj kurva nelítostně. Obojí zdědí Adélka, i když si říkám, že spíš než do frcu (nebo na Aukro, dobře) tím mrskne rovnou do koše. No co už.

Kolik kilo nehtů jenom z mých rukou a nohou ten nástroj odcvakal?

Když vařím Adélce špagety, myslím na to, jak se v té vařící vodě ohýbají, jak je ohýbám já, aby se vešly do hrnce, jako by to byli lidi ve vězení, nezlomení, ohnutí, aby splnili svůj úkol a byli pozřeni. Doktor mi takové představy zakazuje, vždycky mi pak stoupne tlak. Ale vnučce se ten průměr líbil. Nad špagetami si mne ruce a říká, že žrát lidi s kečupem je „mega“. Ale nesmí to slyšet máma.

Já špagety už nejím, stejně jako brambory, a sice proto, že je v nich škrob. A mně se nějaká taková montážní pěna prý rozlejí mozky, jakýsi amyloid beta, jak říkal neurolog, musel jsem si to napsat; amyloid je protein přátelský, ale já mám bohužel ten maligní amyloid. Že já jsem za svůj život sežral tolik masa! Ale stát se veganem teď už nejspíš nemá cenu. Jeden gerontolog mi to zase líčil jinak, jako jabloň (představuju si teď při zapisování ty Horoušánky) na podzim, kdy plody zůstávají na holých větvích některé ještě zdravé, pěkně červené, a jiné už zahnědlé, napůl shnilé; to

jsou prý zbytky po uhynulých nervových zakončeních, mezi nimiž vzruchy přeskakují buď špatně, nebo nepřeskakují vůbec. K tomu je dobré připodotknout, že jakkoli oceňuju, že se doktoři nesnaží před pacientem klientem nic zastírat, tenhle se v tom tak vyžíval, že jsem měl chuť dát mu pár facek.

Hodně jsem se odpojil od svého předchozího já, to vím, poněvadž ta separace nebyla úplná. Kdyby byla, nemohl bych proces svého rozpadu pozorovat a psát si o něm poznámky.

Dneska jsem si oblíkl trenky čuracím rozparkem dozadu, minulý týden zas naruby. No jo! Ale to se mi stávalo už zamlada, že já prostě ráno nefunguju, neexistuju. Všecko dělám leda večer a v noci, teda ne to velké vyměšování, to jenom dopoledne, což je výjimka z pravidla. Takže tamto ještě nemám, ne, ne, poněvadž já nepropadám letargii, zatímco alzové jo. I když jsem si to alzheimerovské tabu o sobě dvakrát u nás v Bille myslel, no a tím mi to začlo. Poprvé jsem se u pokladny vyděsil, poněvadž koukám, batoh, co ho mám pověšený na nákupním vozíku, nikde. Tak povídám pokladní: Ukradli mi batoh a v něm jsem měl peněženku. A ona na mě kouká jako na cvoka a povídá: Ještě jinej batoh než ten, co máte na zádech?

No a podruhé to bylo horší. Šel jsem k samoobslužné pokladně, poněvadž mě ji dcera naučila používat, a jak jsem si to sám hrdě naskenoval (těžší část je udávání množství a druhu pečiva, ale dá se to zvládnout) a chtěl kartou zaplatit, pokladna mě upozornila, že je nutná asistence a nahoře ten majáček na tyči začal blikat. Přišel mladík a zašermoval kartičkou u displeje a něco zmáčkł, kontrola věku, měl jsem tam namarkované pivo. A zase odešel. Tím bylo pro mě hotovo, nasázel jsem lahve, chleba a pomeranče do batohu a zamířil s vozíkem do jeho stacionáře. Rozhoukalo se to za mnou hrozivě a mladík letí jako kulatý blesk, že jsem asi špatně přiložil nebo to po vás chtělo pin, pane. A já už se celý zpocený vracel a teprve teď tahal kartu z peněženky. Celý měsíc jsem se pak v naší Bille neukázal a chodil radši dolů do Lidlu v O. C.

Připsáno později: Jenom chci říct, že když tady v domově v Malešicích, kde teda teď jsem a budu do konce svých dnů a spíš nocí, poněvadž se o mě starají až moc dobře a člověk má vědět, kdy odejít na ledovec, jako to věděly eskymácké babičky, aby nepřidělávaly potomkům starost (ne že bych se chtěl stát kořistí polárního medvěda), jednou ráno sestřičky zjistily (máme tady i zdravotnického bratra, ale ten je taky sestřička), že ve skříni s monopolama, dominem a člobrdem je i jistý nevelký pozůstatek lidského vyměšování, bobek pěkně

zavřený, takže to smrdělo ven jenom asi jako syreček, tak kdo byl v podezření a hanbě, přestože jak říkám, já v noci na velkou nechodím? Mám teda jednoho člobrdu v podezření, ale neřeknu koho, poněvadž se mi to jako džentlmenovi příčí a radši tu hanbu snesu. Ale jak dlouho mi dr. Alz dovolí džentlmenovat, pokud jsem tedy jeho pacientem? Když žiješ moc dlouho, přestaneš být srozumitelný. To jsem pochopil poté, co se všude psalo, že je to naopak – že staří často nedokážou pochopit mladé. Což je sice pravda, jenže opačně to platí ještě víc.

Ještě tohle bych chtěl dopovědět, než to zase zapomenou: Takže jsme tam museli zůstat a v kempu, který jsme našli, už netekla voda. Ani umýt jsme se nemohli, tak jsme se v té chatce, kterou nám v kempu pronajali, vyspali našpinavo. A byl to nejlepší sex mého života, fakt, a *tohle* já si pamatuju. No a druhý den tam byl ten kostel, bílé zdi, románské nebo ještě starší průčelí (westwerk? kraftwerk?), a my kolem něj chodili ve vysoké trávě mezi sporadickými kamennými kříži a on zůstával zavřený.

„To je jedno,“ řekla přede dveřmi. „Hlavně že tu je.“

Měla pravdu. Nemohli jsme dovnitř, ale to, že tam ten zavřený kostel je, bylo důležité. Starý kostel tam

stál jako relikvie. Do relikvie se taky nemůžete dostat, ani se to nedělá.

Jenomže s kým jsem tam byl? Dlouhodobá paměť má přece fungovat, ale já si dobře pamatuju, jak mi včera ráno došla zubní pasta, bylo jí na štětinkách kartáčku leda tolik jako hlavičky na špendlíku, ale pořád si ty zuby vyčistit šlo, když jsem kartáček zalil z PETky. Zuby mám na svůj věk zdravé a stále citlivé až moc, jako zamlada, a dobře si pamatuju, jak mi v nich zatrnulo při setkání se studenou vodou. Když člověku trnou zuby, je ještě naživu.

Teď si uvědomuju, že tady furt píšu, co si pamatuju, a co ne, ale od toho tohle psaní je, když už mi diagnostikovali to áčko, byť mylně, jak tvrdím. Takže se sám sobě omlouvám, že je to pořád o vzpomínání a zapomínání, poněvadž ostatní projevy sem příliš dávat nechci, neboť jsou hnusné a hanebné.

Téměř totéž se mi pak stalo doma, asi po týdnu, i když možná od toho sexu v kempu mohly uběhnout světelné roky. Šel jsem do Déemka pro pastu, jak by to udělal každý, ale když jsem tam byl, z nějakého důvodu jsem pocítil potřebu koupit si kartáček, ale domů jsem přinesl loofu a s tou si zuby jen tak nevyčistíte. Umyl jsem loofou vanu a umyvadlo, záchod jsem si rozmyslel, to by nebylo hygienické. Když přišla dcera udělat mi oběd (nesnáším, když se o mě stará, jako by